

1. Obiekt

Twierdza Kraków - fort piechoty "Olszanica" 39" karta nr. 1

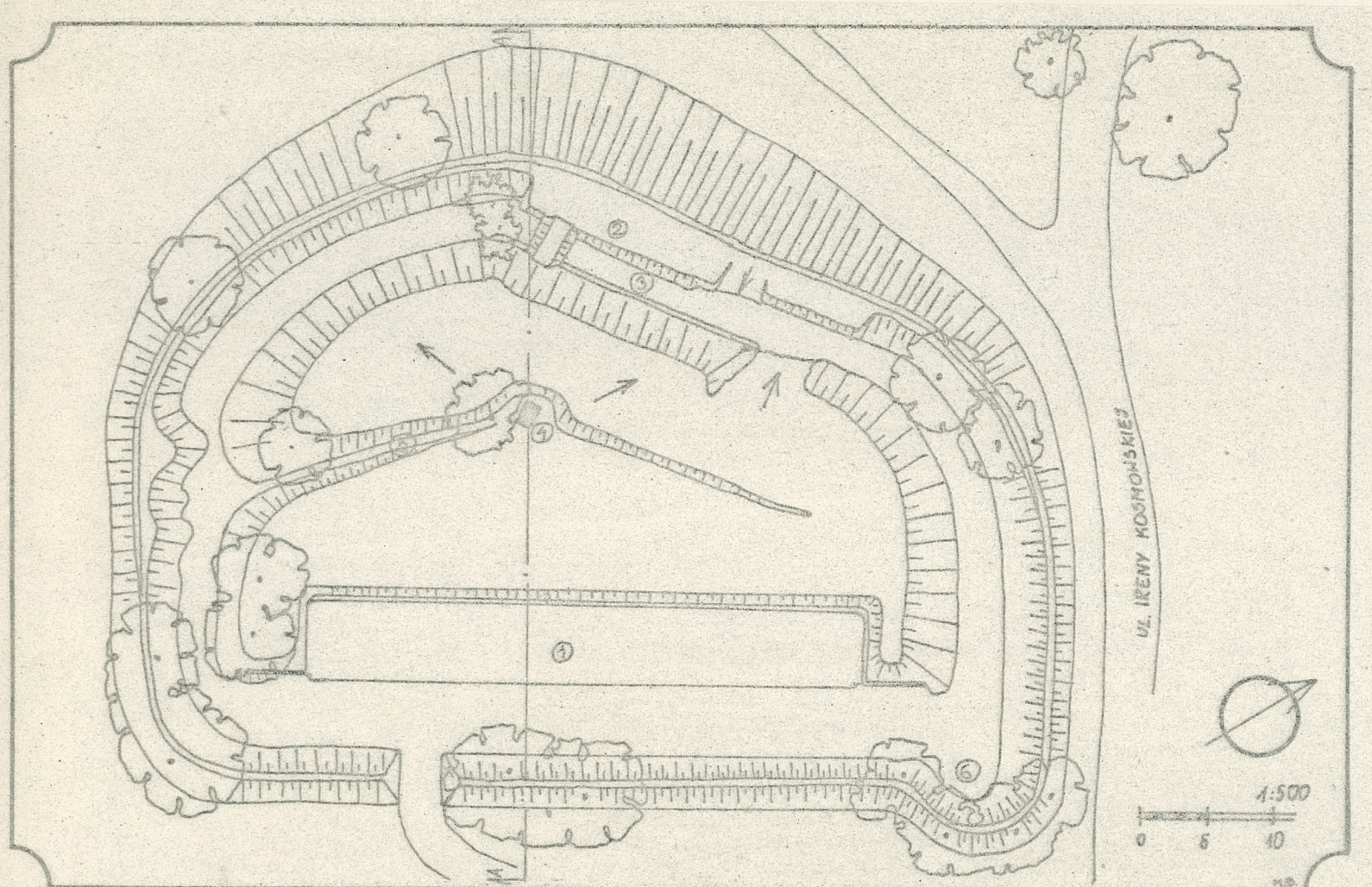
2. Czas powstania

1884-1910

3. Miejscowość

Kraków Olszanica

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty



FORT № 39 » OLSZANICA«

RZUT 1:500

LEGENDA:

- | | |
|---------------------------------------|------------------------------|
| 1. Koszary sztykowe | 4. Kopuła panc. obserwacyjna |
| 2. Schron pogotowia | 5. Ścieżka kryta |
| 3. Przełotnia między murami oporowymi | 6. Ziemna kaponiera zapola |

4. Adres

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo m. Kraków

gmina

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Olszanica

7. Przynależność administracyjna
przed 1.VI.1975 r.

województwo m. Kraków

powiat

8. Właściciel i jego adres

MON

9. Użytkownik i jego adres

ZHP Komenda Chorągwi Kraków
/obiekt częściowo użytk./

10. Rejestr zabytków

Nr 637 data 2.03.1983

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Autorzy dzieła nieznani. Fort powstał ok r.1884 w drugim okresie budowy umocnień 3 pierścienia Twierdzy Kraków. Usytuowany na północno-zachodnim krańcu III obszaru warownego/Las Wolski/ spełniał rolę fortu międzypola / wraz z bateriami FB-40,a,b/ pomiędzy fortem głównym Skała 38 a fortem Bronowice 41.

Początkowo "Olszanica"39" była fortem ziemnym. Następnie w drugim etapie budowy - ok 1910 r. otrzymała ceglano-stalo-betonowy blok koszar szyjowych, schron pogotowia i przelotnię zabezpieczoną murem oporowym. Fort wzniesiony został wg. zasad prostego austriackiego stylu fortecznego o starannym układzie cegieł i z dekoracyjnie uformowanymi łukami nadokiennymi.

Nie odegrał bezpośredniej roli w walce. W okresie m.wojennym element obozu warownego Kraków. Po opuszczeniu w latach sześćdziesiątych przez LWP długi czas fort stał nieużytkowany i niezabezpieczony

Czasowo użytkowany jako magazyn. Od wiosny ub. roku fortem zajął się ZHP z zamiarem wykorzystania go jako punktu biwakowego oraz harcówki.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach wnętrze wyposażenie, instalacje)

Fort wieńczy szczyt wzgórza, będącego najdalej na północ wysuniętą kulminacją zespołu Lasu Wolskiego. Wzgórze panuje nad Doliną Rudawy i wsią Olszanica od północy, równią między Kryspinowem a Morawicą i Balicami od Zachodu a drogą do Krakowa i nad wzgórzami Chełma od wschodu. Dawna droga dojazdowa, o oryginalnej, zachowanej nawierzchni z tłucznia wapiennego, obecnie została przedłużona w ulicę Ireny Kosmowskiej, biegnącą północnym barkiem fortu.

Fort zbudowany na narysie zbliżonym do pięcioboku, jest typowym przykładem małego, stałego fortu piechoty, stosowanego do zabudowy międzypól. / wg. oryginalnej nomenklatury: Gürtelzwischenwerk /.

Zapola fortu broni mała, ziemna kaponiera, usytuowana przy północno-wschodnim barku.

Ceglany blok koszar szyjowych, obsypany jest z trzech stron ziemią. Parterowy jednotraktowy budynek o dwu wejściach, zabezpieczonych pancernymi drzwiami, przykryty jest żelbetowym stropodachem o grubości 60 cm nie zamaskowanym darnią.

Powyżej poziomu dachu koszar, znajduje się ziemny taras, chroniony od czoła niskim wałem, ze stanowiskiem lekkiej, pancernej kopuły obserwacyjnej i krytą ścieżką dobiegową. Kopuła jest skrzycona w stosunku do osi koszar o ok. 60°.

Wokół koszar i tarasu biegnie droga kryta, przechodząca w przelotnię, zabezpieczoną murami oporowymi z łamanego kamienia wapiennego. Z przelotni dostępny jest schron pogotowia - mały, ceglano betonowy budynek, wzniesiony z analogicznych materiałów jak koszary. Dach przysypany jest ziemią i wyrosniętą darnią. Przed wejściem do schronu pogotowia przerzucony jest żelbetowy mostek nad przelotnią, stanowiący dwupoziomowe skrzyżowanie.

Schron skrzyżony o 60° w stosunku do koszar.

Fort posiada fosę o stoku spłaszczonym.

14. Kubatura 779,8 m ³	15. Powierzchnia użytkowa 303,54 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne Fort piechoty	17. Użytkowanie obecne - prace adaptacyjne na izbę harcerską
--------------------------------------	--	--	--

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

Poważniejszych prac budowlanych ani konserwatorskich

nie przeprowadzano.

W mies. marzec - grudzień 1981 dokonano następujących prac, związanych z adaptacją koszar sztyjowych :

- wypompowano wodę z podwalni
- wypełniono zaprawą cementową pęknięcia w zewnętrznej warstwie betonu na dachu
- założono rynnę z blachy ocynkowanej na oryginalne wsporniki.

Prace są wykonywane własnymi siłami harcerzy.

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Narys fortu całkowicie czytelny. Profile wałów i nasypów uległy częściowej deformacji na skutek braku opieki oraz w wyniku zarastania.

Fundamenty, ściany zewnętrzne i stropodachy stalobetonowe koszar sztyjowych i schronu pogotowia dobrze zachowane. Pancerne drzwi i okiennice zachowane, oprócz mechanizmów zamkowych / w drzwiach/ Zewnętrzna stolarka okienna zachowana jedynie w skąpych fragmentach.

Mury oporowe przelotni posiadają liczne ubytki w kamieniu. Pancerna kopuła obserw. zachowana oprócz zasuw w przezier-
nikach.

Przedpiersie i wał wokół kopuły zdeformowane i rozmyte.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

- 1/ Dokonanie dokładnych pomiarów inwentaryzacyjnych
- 2/ Przeprowadzenie prac ziemnych w wałach fortu:
 - pielęgnacja i ucytelnienie profili
 - pielęgnacja i ew. zasadzenie wartościowej zieleni.
- 3/ Założenie stolarki okiennej w koszarach i schronie pogotowia
- 4/ Założenie futryn i drzwi wewnątrz budynków.
- 5/ Pobielenie ścian wewnątrz budynków.
- 6/ Zabezp. dachu koszar nową warstwą papy.
- 7/ Oczyszczenie przelotni i uzupełnienie ubytków w murach oporowych.
- 8/ Kontrola prac adaptacyjnych w celu zachowania zabytkowego charakteru obiektu.

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Brak.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Fotografie wykonane przez wypełniającego
w mies. kwietniu i grudniu 1981 roku
negatywy w posiadanie autora.

22. Bibliografia

"Warownie i zielen Twierdzy Kraków" J.Bogdanowski
Kraków 1979
"Ustroje budowlane" M.Thulie
Lwów 1926
/dane dotyczące austriackich
norm i materiałów budowlanych/

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

Krzysztof Wielgus

imię i nazwisko

data 18 luty 1982

Krzysztof Wielgus

26. Sprawdził

imię i nazwisko

data

27. Załączniki

1 - wkładka do karty ewidencyjnej zab. arch. i bud.
"Fort Olszanica 39 nr 1.

1. Miejscowość

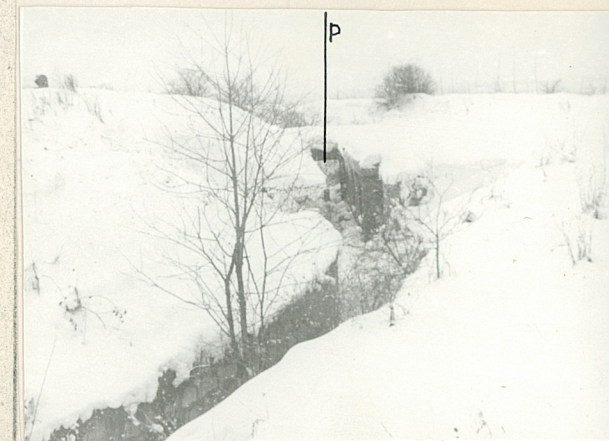
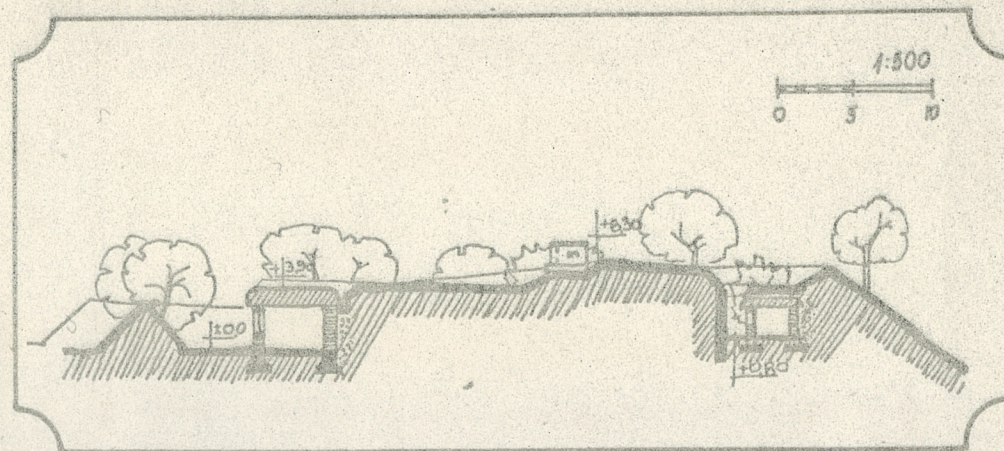
Olszanica

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Fort piech. „Olszanica 39”

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Fotografie, panorama fortu, przekrój poprzeczny.

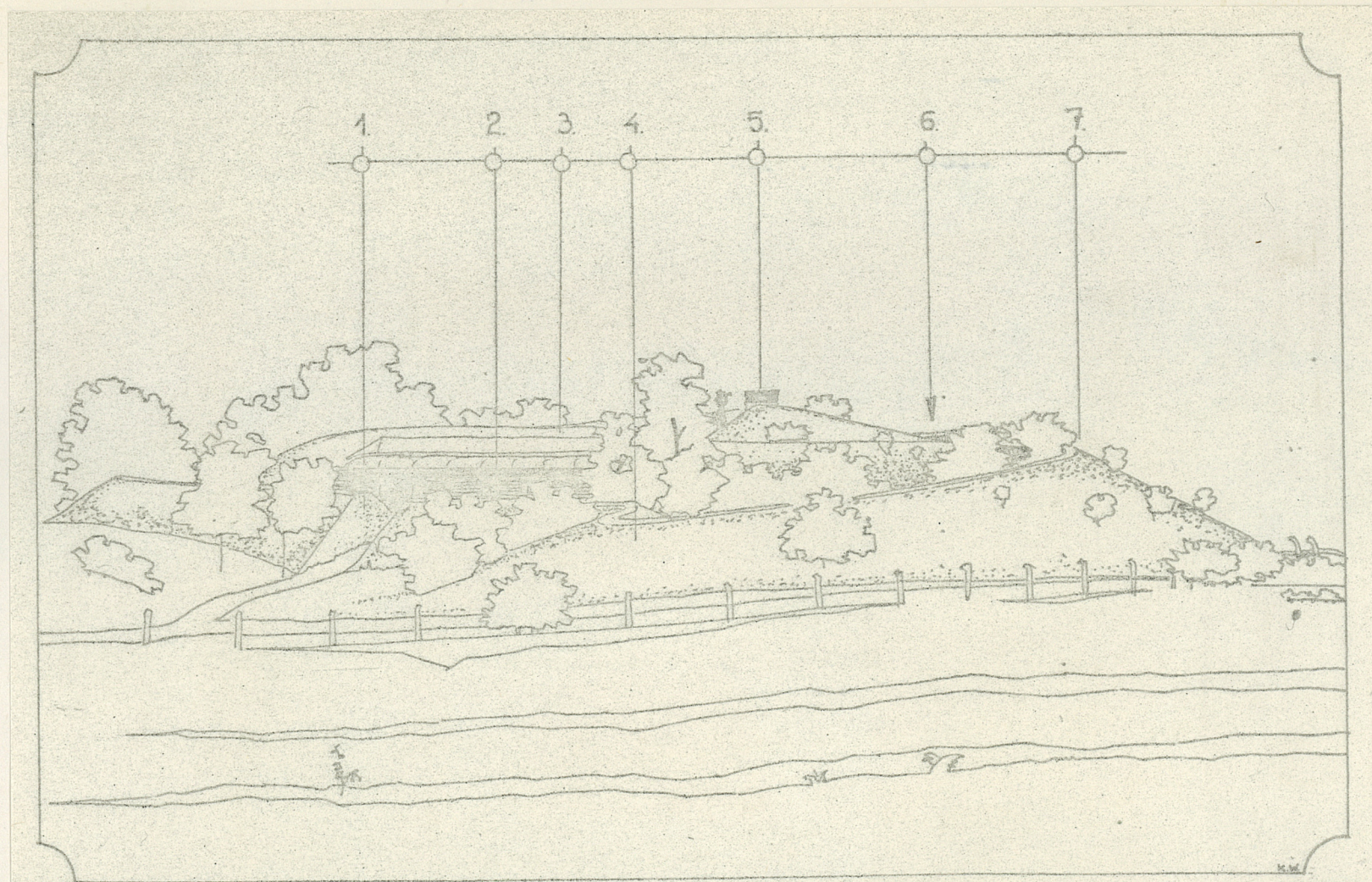


Krzysztof Wielgus 18 luty 1982

Wkładkę założył:
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: u autora

Wzór ODZ 1978 r.



FORT № 39 »DLSZANICA« PANORAMA ZE WZGÓRZ CHEŁMA (stan z maja 1981)

- 1. Przejazd w wale
- 2. Koszary szyjowe
- 3. Ziemny taras fortu
- 4. Kaponiera ziemna

- 5. Wał czołowy tarasu z pancernym stonawiskiem cbs.
- 6. Przelatnia
- 7. Stok spłaszczony fosy